

Rektor
Ylva Fältholm

2021-04-13
HIG-STYR 2021/9
U2021/00301

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
103 33 Stockholm

Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan

Högskolan i Gävle har tagit del av promemorian gällande ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan och tackar för möjligheten att svara på denna remiss.

Remissyttrandet har beretts av utbildningsledare Ingrid Nordqvist vid Högskolan i Gävle.

Bifogat presenteras Högskolans remissyttrande.

Med vänlig hälsning

HÖGSKOLAN I GÄVLE

Rektor

Yttrande över promemorian *Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan* (U2021/00301)

Promemorian *Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan* samlar olika förslag som syftar till att ge ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan. Högskolan i Gävle är starkt kritisk till huvuddelen av förslagen och ifrågasätter att de kommer att leda till den ökade kvalitet som avses. Högskolan ställer sig i allt väsentligt bakom det remissvar som lämnats av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF).

Nedan ger Högskolan sin syn på de ingående förslagen. Siffrorna hänvisar till motsvarande avsnitt i promemorian.

6.1 En ny förordning

I promemorian föreslås en ny förordning där specifika krav ställs på utbildningen. Motiven för en ny förordning är att examensordningen för de olika lärarutbildningarna ”sticker ut” jämfört med andra examensbeskrivningar genom en hög detaljnivå. Högskolan håller med om att detaljnivån är för hög och borde revideras till mer långsiktigt hållbara examensbeskrivningar med färre mål. Men lösningen är inte att hänföra vissa delar till en ny förordning där detaljerade krav ställs på utbildningen. Det skapar förutsättningar för en styrning av utbildningen som inte bygger på beprövad erfarenhet och vetenskaplig grund. Det skulle också göra att lärarutbildningarna sticker ut som de enda utbildningar som styrs genom en speciell förordning med specifika krav på utbildningen. Höga krav ska naturligtvis kunna ställas på alla lärarutbildningar och här har UKÅ: granskningar liksom högskolornas interna kvalitetsarbete stor betydelse för att upprätthålla kvaliteten.

6.2 Innehållet i utbildningsvetenskaplig kärna

I promemorian slås fast att den utbildningsvetenskapliga kärnan ska ge en grund inom de kunskapsområden som är centrala för den kommande yrkesutövningen. Det är redan syftet med den utbildningsvetenskapliga kärnan och innehållet är tydligt framskrivet. Genom innehållets starka förankring i de kunskapsområden som är nödvändiga för yrkesutövningen är kopplingen mellan teori och praktik ett övergripande tema i de olika kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Det behöver t.ex. inte stipuleras i en förordning att studenterna ska göra praktiska övningar. Det måste lämnas åt professionen att utforma den konkreta undervisningen så att kopplingen mellan teori och praktik bli tydlig.

Inom området Kunskap och lärande krävs en bred kunskapsbas enligt promemorian. I denna kunskapsbas ska kognitionsvetenskap dock ha en särställning och utgöra bas för såväl didaktik och ämnesdidaktik som metodik enligt förslaget om förtydligande av

innehållet. Undervisningen inom området Kunskap och lärande inom lärarutbildningen ska bygga på den senaste forskningen inom området, men det måste vara upp till disciplinens företrädare att utforma området enligt den senaste forskningen utan att det ska föreskrivas i en förordning.

6.3 Utformning av VFU

Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen förutsätter god samverkan med skol- och förskoleverksamheten i alla delar av genomförandet. Alla studenter bör få genomföra VFU på en enhet med hög kvalitet, men det behöver inte kopplas till att skolan är en övningsskola. Det bör klart framgå vilka kvalitéer som avses. För ett lärosäte i glesbygd är hög koncentration av studenter vid en enhet svår att uppnå. Aspekten hög kvalitet bör istället för aspekten hög koncentration utgå från det som framkommit i slutrapporten av övningsskoleprojektet. Utifrån dessa erfarenheter lämnas rekommendationer för det fortsatta utvecklandet av kvalitet under VFU med främst tre delar, nämligen *möjlighet till erfarenhetsutbyte, stöd i handledarrollen* och *mottagande skolhuvudmans ansvar*. Vid Högskolan i Gävle pågår ett utvecklingsarbete med användning av digitala hjälpmedel där lärare kan bilda kluster och får möjligheter till erfarenhetsutbyte och stöd i handledarrollen oavsett platsen för förskolan eller skolan. Detta har speciellt stor betydelse för distansundervisningen. Genom den distansutbildning som Högskolan i Gävle bedriver placeras studenter i skolor på sina hemorter över hela Sverige, vilket i promemorian också föreslås ska vara ambitionen. Konstruktionen med övningsskolor gör dock att skolor och förskolor sluter avtal med det närmsta lärosätet vilket gör att lärosäten med utbildning på distans får svårare att hitta VFU-platser. Distansutbildning till lärare är en viktig studieform som bidrar till att nå fler grupper och möjliggöra för fler att bli lärare. Därför måste också konceptet övningsskolor definieras på ett annat sätt inom distansutbildningen.

6.4 Samverkansstruktur

Det går inte att genomföra en lärarutbildning utan god samverkan både internt och externt. Det är positivt att detta påpekas och att det behöver fortsätta utvecklas. Högskolan i Gävle är positiva till att skapa kombinationstjänster. Högskolan har lång erfarenhet av detta och vet att det skapar både kunskap om och engagemang för lärarutbildningen i skolverksamheten. Det är en åtgärd som tydligt bidrar till ökad kvalitet i undervisningen.

6.5 Antal lärarledda timmar

I promemorian jämförs antal lärarledda timmar för lärarstudenter med antal lärarledda timmar för studenter inom naturvetenskap, teknik, medicin m.m. Att en sådan jämförelse utfaller till lärarstudenternas nackdel är ingen överraskning då de flesta i lärarutbildningen studerar ämnen inom samhällsvetenskap och humaniora, ämnen som

har en lägre resurstilldelning. Det krävs också en omfattande och resurskrävande administration för att följa upp och rapportera detta över en 10-årsperiod.

7. En förkortad KPU

Kompletterande pedagogisk utbildning, KPU, är idag en väl fungerande utbildning. Den har högt söktryck och hög genomströmning. Den når också nya grupper som aldrig tidigare har arbetat som lärare. Mot bakgrund av detta stödjer inte Högskolan i Gävle förslaget med en förkortad KPU. Att dra ner på VFU:n till 20 hp och även minska kurserna inom utbildningsvetenskaplig kärna till 20 hp ger en alldeles för komprimerad utbildning som inte främjar kvalitet för de studerande.

En förkortad KPU innebär en alternativ väg till grundlärarexamen resp. ämneslärarexamen. Risken är att det blir för stora skillnader mellan de olika vägarna till examen. Det kommer också att krävas mycket och kvalificerad studievägledning för att hjälpa de sökande att reda ut begreppen både vad gäller examen och vilken lärarbehörighet utbildningen leder till.

När det gäller poängomfattning fram till examen kräver denna förkortade KPU fler poäng än den nuvarande KPU:n, eftersom förkunskapskravet är en avslutad examen inom vissa huvudområden. Det behöver alltså inte innebära att denna väg blir kortare totalt än den nuvarande KPU:n.

8. Ändringar i befintlig KPU

Som vi angivit ovan är KPU en väl fungerande utbildning. Det som skulle kunna förbättras är det som framhålls i promemorian, nämligen bedömningen av den sökandes behörighet till utbildningen. Den behöver bli generösare och inte exakt motsvara det som krävs i det långa programmet, vilket också påpekas i promemorian. Bedömningen behöver också bli mer likvärdig på olika lärosäten. Studenterna som söker KPU söker ofta till flera lärosäten och det är inte ovanligt behörigheten bedöms olika. I bedömningen ligger bl.a. om det finns ett självständigt arbete eller inte. Det bör fortfarande vara upp till varje lärosäte om de vill lägga in ett självständigt arbete i programmet eller lägga det parallellt med programmet. Det kan komma att krävas omfattande handledarresurser som kanske heller inte finns inom varje ämnesdidaktiskt område. Då är det bättre att hänvisa studenten till relevant examensarbetskurs för att sedan återkomma med en ny ansökan. Detta gör flera studenter idag.

9. En mer flexibel grundlärarutbildning

Högskolan i Gävle ställer sig positiv till en mer flexibel grundlärarutbildning där svenska som andraspråk och modersmål kan ingå. Det finns utrymme för det i programmet och de förändringar som följer i behörighetsförordningen är positiva för studenten.

10. Ikraftträdande

Med tanke på den omfattning och detaljnivå som förslagen omfattar är Högskolans uppfattning att tidsplanen för förslagets ikraftträdande är för snäv. Det krävs betydligt längre tid för planering av de reformer som föreslås för att bibehålla kvaliteten i utbildningarna.